

Õpetajad õigusetus olukorras

Eesti koolides peavad õpetajad sel nädalal pärast tunde koosolekuid jõudmaks otsusele, kas ühineda TALO tulevaks neljapäevaks välja kuulutatud hoiatusstreigiga või mitte. Põhjust protestimiseks koos enam-vähem samal palgapulgal olevate teadurite, õppejõudude ja kultuuritöötajatega on õpetajail muidugi küllaga.

Esiteks ütles valitsus selgelt välja, et ei näe võimalust maksta kõigile noortele kõrgharidusega õpetajatele järgmisest aastast palka 3745 krooni kuus, nagu nõuab TALO. Ehk teisisõnu, tunnustada nende haridust, valmidust koolis õpetada ja tööd vähemalt Eesti keskmise palgaga.

Lisaks on selgunud, et õpetaja on töösuhetes ka üsna õigusetus olukorras. Tal pole sageli seaduslikult vormistatud töölepingutki. Kuigi töölepinguseadus kohustab tööandjat ja töötajat konkreetsetes palganumbris kokku leppima, näeb õpetaja selle asemel vaid palgaastet. Viimase taga peituv summa muutub aga olenevalt palga kujunemise keerulisest süsteemist.

Selle asjaolu ilmsikstulek aitas ehk lõpuks neil, kes koolis ei tööta, aru saada, kuidas on võimalik, et mõne õpetaja töötasu väidetavalt aeg-ajalt hoopis kahaneb või töötatud palgatõus pelgalt jõulupreemiaks osutub. Õpetaja ei pruugigi teoreetiliselt teada, kui palju peaks tema pangarvele palgapäeval raha laekuma! Veelgi enam, õpetajal puudub sisuliselt võimalus oma palka kokku leppida, palgaläbirääkimistest koolidirektoriga kõnelemata.

Õpetajad ise ei ole sest, pealtnäha formaalsusest suuremat numbrit teinud, viidates, et palgasumma on tähtsam kui selle vormistamine. Ent kas asi pole mitte põhimõttes?

Kuni õpetaja tööleping ei sisalda kokkuleppeid, vaid umbmääraseid näitajaid, ei ole imestada, kui ta ei saa aru, mille eest täpselt talle palka makstakse. Kas ainult klassi ees seismise ja õpetamise aja eest või tasustatakse ka tundide ettevalmistamist ja vihikute parandamist?

Kui tööleping ei sünni läbirääkimistes, pole õpetajal võimalik sinna kuidagi kirja saada konkreetset rahasummat enda täiendkoolituseks. Praegu on õpetajal küll kohustus juurde õppida, kuid järgu tõstmiseks tehtud kulusi, sageli iseenda rahakoti arvelt, ei korva isegi saavutatud palgavahe mitte.

Või miks ei võiks vähemalt läbirääkimiste teemaks olla ka õpetajale esinduskulude hüvitamine?

On muidugi iseasi, kui palju on koolijuhil palgafondis raha ja seaduslikke võimalusi seda mitte ainult väliste näitajate, vaid igapäevase teadmiste, professionaalsuse, tööpanuse või vajalikkuse järgi jagada. Ehk peakski esmalt selles kokku leppima.